

SPYTOVALI STE SA

Spojovník alebo pomlčka? – „Prosím Vás o usmernenie pri používaní správneho interpunkčného znamienka v slovných spojeniach, v ktorých prvá časť označuje celok a druhá jej súčasť, napr. *Slovenské národné múzeum* (celok) a *Historické múzeum v Bratislave* (organizačný útvar Slovenského národného múzea bez právnej subjektivity). V Pravidlách slovenského pravopisu sa uvádza, že v takýchto spojeniach sa píše spojovník, napr. *Bratislava-Devínska Nová Ves* (mestská časť Bratislavy), *Častá-Papiernička* (časť obce Častá). Myslím si, že správny zápis je *Slovenské národné múzeum-Historické múzeum v Bratislave*. Podotýkam, že medzi Slovenským národným múzeom a jeho organizačnými útvarmi nie je rovnocenný vzťah, ktorý sa podľa citovanej príručky vyjadruje pomlčkou, napr. *ŠK Slovan Bratislava – Spartak Trnava, Irán – Irak* (rokovanie zástupcov Iránu a Iraku).“

V Pravidlách slovenského pravopisu (2013) sa medzi funkciami spojovníka uvádza i tá, na ktorú sa odvoláva pisateľka do jazykovej poradne (pracovníčka múzea), t. j. že sa používa v spojeniach na vyjadrenie vzťahu celku a jeho súčasti (porov. bod č. 4, s. 63). Jednako príklady geografických názvov *Bratislava-Devínska Nová Ves*, *Častá-Papiernička* ilustrujúce danú poučku nemožno pokladať za analogické s názvami, ktoré sú predmetom otázky. Vysvetlíme, prečo je to tak.

V spojení názvov inštitúcií a ich zložiek sa vzťah podradenosti a nadradenosti najčastejšie vyjadruje genitívnou väzbou nadradenej zložky (tzv. genitívom príslušnosti), napr. *Literárne múzeum Slovenskej národnej knižnice*, *Právnická fakulta Univerzity Komenského*, *Historický ústav Slovenskej akadémie vied*, *obvodné oddelenie Policajného zboru v Galante*, *zahraničný výbor Národnej rady SR*. Takáto syntaktická konštrukcia sa pri názvoch *Bratislava-Devínska Nová Ves*, *Častá-Papiernička* nepoužíva (porov. *Devínska Nová Ves Bratislavy*, *Papiernička Častej*). Na rozdiel od týchto názvov možno v názvoch inštitúcií a ich zložiek podradenú zložku od nadra-

Príspevok bol vypracovaný v rámci grantového projektu VEGA č. 2/0133/20 Slovenský pravopis a jeho pravidlá v kontexte súčasnej jazykovedy a jazykovej praxe.

denej zložky oddeliť čiarkou: *Slovenská národná knižnica, Literárne múzeum; Univerzita Komenského, Právnická fakulta; Slovenská akadémia vied, Historický ústav; Policajný zbor v Galante, obvodné oddelenie; Národná rada SR, zahraničný výbor*, alebo pomlčkou: *Slovenská národná knižnica – Literárne múzeum, Univerzita Komenského – Právnická fakulta; Slovenská akadémia vied – Historický ústav; Policajný zbor v Galante – obvodné oddelenie; Národná rada SR – zahraničný výbor*. Rovnako je možný slovosled s podradenou zložkou na začiatku názvu, a to s čiarkou: *Literárne múzeum, Slovenská národná knižnica; Právnická fakulta, Univerzita Komenského; Historický ústav, Slovenská akadémia vied; obvodné oddelenie, Policajný zbor v Galante; zahraničný výbor, Národná rada SR*, alebo s pomlčkou: *Literárne múzeum – Slovenská národná knižnica; Právnická fakulta – Univerzita Komenského; Historický ústav – Slovenská akadémia vied; obvodné oddelenie – Policajný zbor v Galante; zahraničný výbor – Národná rada SR*.

Z toho, čo sme tu naznačili, vychodí, že aj názvy jednotlivých múzeí patriacich pod Slovenské národné múzeum by sa mali od názvu materskej inštitúcie oddeľovať čiarkou alebo pomlčkou, či už v postpozícii: *Slovenské národné múzeum, Prírodovedné múzeum; Slovenské národné múzeum, Múzeum Betliar; Slovenské národné múzeum – Prírodovedné múzeum; Slovenské národné múzeum – Múzeum Betliar*, alebo v antepozícii: *Prírodovedné múzeum, Slovenské národné múzeum; Múzeum Betliar, Slovenské národné múzeum; Prírodovedné múzeum – Slovenské národné múzeum, Múzeum Betliar – Slovenské národné múzeum*.

Otázku týkajúcu sa pravopisu názvov inštitúcií a ich podradených zložiek sme do jazykovej poradne nedostali prvý raz. Keďže Pravidlá slovenského pravopisu sa ňou nezaobierajú, bolo by vhodné doplniť navrhované riešenie do pravopisnej príručky.

Silvia Duchková

Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, v. v. i.